

A Győri Ítéltábla a Neiger, Kókai, Papp Ügyvédi Iroda által képviselt **II. r., III. r.,** valamint az **IV. r. felperesnek** a Sárhegyi és Társa Ügyvédi Iroda által képviselt **alperes** ellen vállalkozói díj megfizetése iránt indított perében a Tatabányai Törvényszék 2016. szeptember 7. napján kelt 20.G.40.006/2013/183. szám alatti ítélete ellen az alperes 187. és a III.r. felperes által 186. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú ítéletet a per főtárgya és az elsőfokú perköltség tekintetében helybenhagyja, a késedelmi kamatok tekintetében részben megváltoztatja akként, hogy az alperes 2005. június 18. napjától a kifizetés napjáig évi 11%-os késedelmi kamat fizetésére köteles.

A marasztalási összeget az alperes a IV.r. felperes javára köteles teljesíteni.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen a III-IV.r. felperesnek mint egyetemleges jogosultaknak 3.770.000. (Hárommillió - hétszázhetvenezer) Ft másodfokú perköltséget.

A le nem rótt fellebbezési illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A megrendelő alperes és a vállalkozó - korábban I.r. felperesként perben álló - ... Rt. (a továbbiakban: I. r. felperes) között 2003. október 30. napján jött létre vállalkozási szerződés az ... Termál- és Élmenyfürdő építési munkái kivitelezésére az átalánydíjként kikötött 2.877.067.337.Ft +25% áfa (3.596.334.171.Ft) ellenszolgáltatásért. A szerződés szerint a vállalkozó I.r. felperes a tényleges készütség alapján a díj 85%-áról részteljesítési részszámlákat állíthatott ki, míg a fennmaradó 15% díj a sikeres próbaüzem lezárását követő végszámlával volt elszámolható. A munkaterület átadását 2003. november 3., míg a teljesítési határidőt 2005. február 28. napján kötötték ki. A vállalkozónak felróható késedelmes teljesítés esetére a felperes napi 5 millió forint késedelmi kötbér fizetését vállalta. Kikötötték, hogy az alperes a jogerős építési engedélyt, az engedélyezési tervdokumentációt, a szakhatósági hozzájárulásokat, valamint a kiviteli tervdokumentációt legkésőbb a szerződéskötéskor szolgáltatja a felperes részére. Végül megállapodtak, hogy amennyiben a megrendelő a kikötött műszaki tartalomtól eltérő kivitelezést igényel, a vállalkozó a „különbözet illetve a pótmunka” érvényesítésére jogosult. „Amennyiben a módosítások a szerződéstől lényeges eltérést jelentenek, annak feltételeiben külön megállapodást kötnek. (12. pont)” A szerződés „jótállás, szavatosság” pontjában az I.r. felperes vállalkozó vállalta, hogy az egy éves utófelülvizsgálati eljárás eredményes lezárásáig a bruttó vállalkozási díj 5%-ának megfelelő összegű bankgaranciát biztosít a megrendelő részére a végszámla benyújtási időpontjáig. (9.3. pont)

A munkaterületet az I.r. felperes a kikötött 2003. november 3. napon átvette és a kivitelezést megkezdte. Ezután többször, így a 2003. december 16., 2004. február 4. és 2004. február 10. napján kelt, alpereshez címzett leveleiben kifogásolta, hogy az egyes kiviteli tervek nem állnak rendelkezésre, kérte azok átadását. Az I.r. felperes vezérigazgatója a 2004. augusztus 11. napján kelt, az alperes polgármesteréhez címzett levelében a 2005. február 28-i „teljesítési határidőt felmondta”, nyilatkozatát az alperesi változtatások miatt módosított kiviteli tervek átadásának elmulasztásával indokolta. A teljesítési határidő eredménytelen elteltét követően a felek 2005. április 28-án elkészítették a vállalkozási szerződés módosításának tervezetét. A tervezet megállapította, hogy a 2005. február 24. napjáig eltelt építési időben a kivitelezés a vállalkozási szerződés mellékletét képező ütemtervhez képest 119 napos késedelembe van, melyből a vállalkozó érdekkörén kívülálló okból késedelmes nap 96, míg a vállalkozó érdekkörében felmerült okból késedelmes 23 nap. A tervezetben elhatározták egy szakértői intézet felkérését annak megállapítására, hogy a teljesítési határidő eredménytelen eltelté melyik félnek felróható. A módosító szerződés tervezetében a vállalkozási szerződés teljesítési határidejét 2005. május 10. napjában határozták meg. A felperes a tervezethez véleményeltérést fűzött, melyben kikötötte, hogy a közösen felkért szakértői intézet (... .. Intézet - röviden: ...) szakvéleményében foglaltakat a felek elfogadják és a szakvélemény képezi az egymással szembeni elszámolás alapját. A vállalkozási szerződés teljesítési határidejét a felperes 2005. május 30. napjában kívánta meghatározni. Kikötötte volna, hogy az általa beépített anyagok és alkalmazott technológiák feletti rendelkezési- és tulajdonjogot az alperes csak abban az esetben szerzi meg, amennyiben a vállalkozó végszámlája kiegyenlítésre kerül. Az alperes képviselőtestülete a 2005. május 19. napján kelt határozatával az I.r. felperesi véleményeltérésben foglaltakat nem fogadta el. Ezután az I.r. felperes a 2005. június 2. napján kelt alpereshez címzett levelében úgy értékelte, hogy a vállalkozási szerződés módosítása az alperesnek felróható ok miatt nem jött létre, így „az önkormányzat szerződésszegése miatt olyan körülmény alakult ki, melynek következtében a részéről a teljesítés lehetetlenné vált”. A 2005. június 10. napján kelt, alperes polgármesteréhez címzett levelében a felperes a beruházás befejezését feltételekhez - így pl. a vállalkozási díj 8%-os emeléséhez, a végszámla kivételével az összes többi benyújtott számla kifizetéséhez és 2005. augusztus 15-i teljesítési határidőhöz - kötötte. Az alperes képviselőtestülete a 2005. június 16. napján kelt határozatával a vállalkozási szerződést 2005. június 17-i hatállyal „megszűntnek tekintette”, míg az újabb 2005. június 20. napján kelt képviselőtestületi határozattal a korábbi határozatot úgy egészítette ki, hogy a vállalkozási szerződéstől a felperes szerződésszegése miatt eláll. Az alperes 2005. június 23-án vette birtokba a befejezetlen vállalkozói művet és annak készültségi állapotát egyoldalúan felmérte. A létesítmény befejező munkáira az alperes 2005. augusztus 1. napján kötött vállalkozási szerződést 698 millió forint + 25% áfa (872.500.000.Ft) díjért, amely alapján a létesítmény műszaki átadása 2005. szeptember 15. napján megkezdődött.

Az I.r. felperes felszámolását a Fővárosi Bíróság a 2005. október 17-i kezdő időponttal rendelte el, az eljárás során az alperes 1.128.102.679.Ft hitelezői igényt jelentett be, melynek nyilvántartásba vételét a felszámoló megtagadta. A vállalkozó szerződésszerű teljesítéséért az I.r. felperesnek bankgaranciát nyújtó ... Bank Zrt. a felszámolási eljárás során 888.677.183.Ft tőke, 48.483.671.Ft késedelmi kamat és 100.000.Ft regisztrációs díj hitelezői igényt jelentett be. Az I.r. felperes felszámolója a bank hitelezői igényéből 677.004.865.Ft tőke, 48.689.920.Ft késedelmi kamat és 100.000.Ft regisztrációs díj követelést vett nyilvántartásba. A felszámolás során a bank ezen követeléséből összesen 179.861.801.Ft térült meg. Az I.r. felperest a Fővárosi Törvényszék Cégbírósága 2015. december 19-i hatállyal törölte a cégjegyzékből.

Az alperessel szemben indult adósságrendezési eljárásban az I.r. felperes 739.003.944.Ft hitelezői igényt jelentett be, melyből a pénzügyi gondnok 525.889.238.Ft összegű hitelezői igényt vett

nyilvántartásba vitatottként. Az adósságrendezési eljárásban az adós helyi önkormányzat és a hitelezői egyezséget kötöttek, melyben az alperes valamennyi tőkekövetelés 100%-os kielégítését vállalta. Mivel a pénzügyi gondnok az I.r. felperes hitelezői igényét vitatta, az adósságrendezési eljárásban az I.r. felperes hitelezői igénye nem térült meg.

A 2011. augusztus 10. napján kelt szerződéssel az I.r. felperes a II.r. felperesre engedményezte a perben érvényesített, együtt 739.003.944.Ft követelését. Benne: 229.018.992.Ft vállalkozói díj - , 153.016.886.Ft pótmunkadíj - , 143.853.360.Ft elmaradt haszon - és 213.114.706.Ft bankgarancia jogellenes lehívása miatti követelést.

Az I-II.r. felperes az alperes beszámítási kifogásával szemben 423.098.138.Ft erejéig a ... Bank Zrt. által biztosított bankgarancia jogellenes lehívása miatt beszámítási kifogást terjesztett elő.

2014. június 25-én a II.r. felperes a III.r. felperesre engedményezte a perbeli követelését.

* * *

Az III.r. felperes módosított keresetében 564.593.741.Ft vállalkozói díj, valamint annak a 2005. június 18. napjától a kifizetés napjáig járó, elsődlegesen 11%-os mértékű, míg másodlagosan a Ptk.301/A.§-a szerinti mértékű késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Másrészt 133.773.641.Ft pótmunkadíj, valamint annak a 2005. június 18. napjától a kifizetés napjáig járó, elsődlegesen 11%-os mértékű, míg másodlagosan a Ptk.301/A.§-a szerinti mértékű késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Az alperes *ellenkérelmében* a kereset elutasítását kérte. Védekezése szerint a vállalkozási szerződés meghíúsulását az I.r. felperes 2005. június 9-i, építkezésről levonulása okozta. Ennek során a felperes tisztában volt azzal, hogy az alperes a termálprojekt építéséhez kapott állami pénzügyi támogatást elveszti, ha 2005. szeptember 15. napjáig nem történik meg a műszaki átadás. A pótmunkák díja iránti keresetet amiatt vitatta, mert a vállalkozási szerződés szabályai szerint az alperes pótmunkát nem rendelt meg. A felperes módosított keresete szerint követelt 133.773.641.Ft pótmunkadíjból a megismételt eljárás során kirendelt szakértők véleménye szerint a vállalkozói díj megfizetésére irányuló számlákban már 63.464.721.Ft megtérült, így a felperes csak 70.308.920.Ft pótmunkadíjra tarthatna igényt.

Az alperes *beszámítási kifogásával* 1.128.102.679.Ft ellenkövetelést és késedelmi kamatait érvényesítette. Az I.r. felperes késedelme miatt 109 napi, 545 millió forint *késedelmi kötbért*; *állagmegóvás és kármegelőzés* jogcímén 92.828.289.Ft kártérítést; az I.r. felperes *hibás teljesítése* miatti garanciális javítás jogcímén 294.007.605.Ft-ot; a munkákat befejező újabb vállalkozó többletköltségeként 112.677.744.Ft-ot, míg *elmaradt bérleti díjként* és az I.r. felperes helyett kifizetett *közüzemi díjként* 83.589.041.Ft-ot követelt.

A Tatabányai Törvényszék a 2012. május 9. napján kelt 4.G..../2016/116. szám alatti ítéletével az alperest kötelezte 76.235.092.Ft tőke, valamint annak a 2005. július 2. napjától a kifizetés napjáig járó, a jegybanki alapkamattal egyező mértékű késedelmi kamata megfizetésére, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Az I.r. felperes és az alperes fellebbezése folytán eljáró Győri Ítéltábla a 2012. november 21. napján kelt Gf.II..../2012/3. szám alatti végzésével az elsőfokú ítélet fellebbezett részét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és új határozat hozatalára utasította. Fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett, így a felülbírálat nem terjedt ki a felperes elsőfokú ítélettel elutasított 145.853.360.Ft és járulékai elmaradt haszon - ,

2.082.231.Ft és járulécai pótmunkadíj - , a 423.098.138.Ft bankgarancia jogellenes lehívása miatti megállapítási (Pp.123.§) keresetére.

Az eljárás részbeni megismételése során a Tatabányai Törvényszék a 2014. augusztus 14. napján kelt G..../2013/38. szám alatti *részítéletével* kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II.r. felperesnek 564.593.741.Ft vállalkozói díjat, valamint annak a 2005. június 18. napjától a kifizetés napjáig számított, a jegybanki alapkamattal egyező mértékű késedelmi kamatát. Az alperes részítélettel szemben előterjesztett fellebbezését, valamint a fellebbezési határidő elmulasztása miatt előterjesztett igazolási kérelmét a Győri Ítéltábla a 2014. október 1. napján kelt - utóbb jogerős - Gf.II.../2014/2. szám alatti végzésével elutasította.

Az elsőfokú bíróság a részben megismételt eljárás során hozott, mindkét fél fellebbezésével támadott *ítéletével* kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a III.r. felperesnek 133.773.641.Ft tőkét, valamint annak a 2005. június 18. napjától a kifizetés napjáig járó, a jegybanki alapkamattal egyező mértékű késedelmi kamatát. Kötelezte az alperest, hogy a II-III.r. alperesnek mint egyetemleges jogosultaknak fizessen meg 7.620.000.Ft perköltséget. Határozata indokolásában a törvényszék elsődlegesen azt vizsgálta, hogy a felek közötti vállalkozási szerződés melyik félnek felróható okból szűnt meg. Egyetértett a korábbi ítéltáblai hatályon kívül helyező végzésben kifejtettekkel abban, hogy a vállalkozási szerződést az alperes jogellenesen mondta fel, mivel nem volt megállapítható az I.r. felperes vállalkozó részéről olyan jelentős késedelem, amely a felmondást megalapozta volna. A jogszerűtlen alperesi elállás a teljesítés megrendelői megtagadásának, a szerződés alperes általi megszegésének minősült.

A felperes 133.773.641.Ft pótmunkadíjra leszállított keresetét vizsgálva a törvényszék megállapította, hogy a perben beszerzett valamennyi szakvélemény egyező volt atekintetben, hogy a megállapodott műszaki tartalomtól eltérő kivitelezést igényelt az alperes és a pótmunkákat megrendelte a vállalkozótól. Az alperes megítélésével szemben a szerződés 12.1. pontja csak arra az esetre írta elő külön megállapodás megkötését a pótmunkákról, ha a módosítások a szerződés tárgyában meghatározottaktól lényegesen eltértek. Ebből a megfogalmazásból a törvényszék azt szűrte le, hogy az alperes megítélésére volt bízva, hogy mely módosításokat tekintette a szerződés tárgyától lényegesen eltérőnek, így az alperesnek kellett kezdeményeznie „külön megállapodás” megkötését az egyes pótmunkákról. Így végső soron úgy ítélte meg a bíróság, hogy a pótmunkák megrendelésére a szerződésnek megfelelően került sor. A pótmunkák összegét az eljárása során kirendelt szakértők egyesített szakvéleménye alapján 133.773.641.Ft-ban határozta meg. A vállalkozási szerződés 4. pontjában meghatározott 2% tartalékkerettel nem csökkentette a pótmunkák díját a bíróság. A 4. pont ugyanis nem hagy kétséget afelől, hogy a tartalékkeret az átalánydíj része, melyen felül a vállalkozó csak pótmunkák díját követelheti. A szerződés ezen megfogalmazásából következően a felek a tartalékkeretet nem a pótmunkák díjának fedezetére kötötték ki.

Az alperes által előterjesztett beszámítási kifogás egyes tételei közül a vállalkozó I.r. felperes *késedelmi kötbér* fizetési kötelezettségét vizsgálva a törvényszék rámutatott, hogy a felróhatóan késedelmes napok számának bizonyítására az alperes volt köteles. (Ptk.246.§ (1) bekezdés, Pp.164.§ (1) bekezdés) Ennek az alperes csak részben tudott eleget tenni, mivel a kiegészített egyesített szakvélemény 14 felperesnek felróhatóan késedelmes napot határozott meg. Így az alperes késedelmi kötbérre alapított beszámítási kifogása 70 millió forintig volt alapos. Az alperes *állagmegóvás és kármegelőző ráfordítások* jogcímén előterjesztett beszámítási kifogását a bíróság amiatt találta alaptalannak, mert az alperes ezen munkák költségei esetében a bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget. (Pp.3.§ (3) bekezdés) Az új vállalkozó igénybevételével felmerült

többletkiadást a bíróság amiatt nem ítélte meg az alperes részére, mert a vállalkozó I.r. felperes magatartásának jogellenessége a szerződés megszűnése során nem állapítható meg. A vállalkozási szerződés ugyanis az alperes jogellenes felmondása miatt szűnt meg. Ezzel szemben a perben beszerzett szakvélemények alapján a törvényszék megállapította, hogy az I.r. felperes vállalkozó a vállalkozói művet részben *hibásan teljesítette*. Az eljárása során beszerzett egyesített szakvélemény szerint a garanciális javítások költsége 102.415.381.Ft volt. Így az alperes beszámítási kifogása erre a tételre alapos. Elmaradt bérleti díj, illetve közüzemi díj jogcímén az alperes ellenkövetelést amiatt nem számíthat be, mert a vállalkozási szerződés a saját jogellenes felmondása miatt szűnt meg. Ezért a késedelmi kötbér - és garanciális javítások költsége jogcímén előterjesztett beszámítási kifogások együtt 172.415.381.Ft összegig voltak alaposak.

A törvényszék az alperes ilyen összegben alapos beszámítási kifogása ellenére a pótmunkadíj iránti keresetet mégsem utasította el, mert úgy ítélte meg, hogy az alperes beszámítási kifogásával szemben a felperesek eredménnyel terjesztettek elő a jogellenesen lehívott bankgarancia jogcímén beszámítási kifogást. Az alperes az I.r. felperes teljesítésének elmaradására, a szerződés általa történő felmondására hivatkozással hívta le a bankgaranciát. Mivel a szükséges iratok rendelkezésre álltak, a garantőr bank az alperes által lehívott bankgaranciát kifizette. A törvényszék álláspontja szerint azonban az alperes jogellenesen mondta fel a vállalkozási szerződést, az I.r. felperes vállalkozó jogszerűen tagadta meg a már megszűnt szerződés teljesítését. Ezért az alperes jogellenesen hívta le a bankgaranciát. A garantőr bank az I.r. felperes felszámolási eljárásában bejelentette a lehívott bankgarancia megtérítésére irányuló követelést, és ez a követelés részben meg is térült. Emiatt az I.r. felperes jogszerűen követelhetette a jogellenesen lehívott bankgarancia alperes általi megtérítését. Az I.r. felperes ilyen jogcímen fennálló követeléséből 213.114.706.Ft követelést engedményezett a II.r. felperesre. Ez az összeg a kifejtettek alapján beszámítható volt az alperes ellenkövetelésébe. Ugyan helyesen védekezett azzal az alperes, hogy a felperesek ilyen jogcímű követelése elévült, azonban az elévülés beszámítási kifogás útján történő érvényesítését a Ptk.297.§ (2) bekezdése megengedi.

Az elsőfokú ítélet ellen az alperes és a III.r. felperes terjesztett elő fellebbezést.

Az *alperes fellebbezésében* elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását, a jogerős részítélet hatályon kívül helyezését, és a felperes keresete teljes elutasítását - míg másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését kérte. Az elsőfokú bíróság pótmunkadíjra vonatkozó határozatát amiatt vitatta, mert a felek közötti szerződés 12.2. pontja szerint a vállalkozó csak a megrendelő előzetes jóváhagyása alapján végezhetett pótmunkát, melyhez jóváhagyással egyidejűleg a megrendelő a pénzügyi fedezetet is biztosítja. A felek között pótmunka elrendelésére irányuló megállapodás azonban nem jött létre. Így a pótmunkák végzése a szerződéssel kifejezetten ellentétes volt. A pótmunka megrendelésére kizárólag az alperes bírt felhatalmazással, ezt a jogát a műszaki ellenőrre, illetve más személyre nem ruházhatta át. Vitatta az elsőfokú ítélet azon következtetését, hogy az alperesnek kellett volna kezdeményeznie - a szerződés tartalma módosítása lényegesnek tekintése esetén - a pótmunkadíjra vonatkozó külön megállapodások megkötését. Úgy vélte, hogy az ítélet indokolása hiányos ebben a körben.

Fenntartotta az elsőfokú eljárásban már kifejtett azon álláspontját, hogy a vállalkozási szerződés meghíúsulását az I.r. felperes magatartása, a vállalkozói munka folytatásának feltételekhez kötése okozta. Emiatt az alperes elállása nem minősülhet jogszerűtlennek.

Vitatta az elsőfokú bíróság álláspontját a felperesnek róható késedelmes napok száma és a felperest terhelő késedelmi kötbér esetében is. Úgy vélte, hogy az elsőfokú bíróság eljárása során kirendelt

szakértők egyesített szakvéleménye nem adott egzakt magyarázatot arra, hogy a megállapított 14 késedelmes nap hogy tevődik össze. A szakvélemény alapján leszögezte, hogy a szakaszos tervszolgáltatás alatt a vállalkozó a kivitelezést folytatni tudja, a munka tehát teljes egészében nem állítható le. Másfelől a beruházás késedelme nem a felperes levonulásáig, hanem a beruházás átadásáig számítandó. Az újabb kivitelezési szerződés szerint 2005. október 30. napjáig kellett a próbaüzemet követően a létesítményt átadni. 2005. március 1. és 2005. október 30. között a késedelmes napok száma 244, az alperes érdekkörébe tartozhat 100 nap. A további napok azonban a felperes érdekkörébe tartozóak. Emiatt - a kérelemhez kötöttség elvére is figyelemmel - a felperest 545 millió forint késedelmi kötbér terheli.

A felperes bankgarancia jogellenes lehívása miatt előterjesztett beszámítási kifogását egyrészt amiatt vitatta, mert az alperes jogszerűen állt el a vállalkozási szerződéstől, és így jogszerűen hívta le a bankgaranciát is. Amennyiben ezt az érvelését a másodfokú bíróság nem fogadná el, arra hivatkozott, hogy eljárásjogi okból sem volt helye a felperesi beszámítási kifogás előterjesztésének az alperes ellenkövetelésével szemben. A beszámítási kifogás ugyanis csak védekező jellegű perceslekmény, annak csak keresettel - illetve viszontkeresettel szemben van helye. Az alperes ugyanakkor a perben viszontkeresetet nem terjesztett elő.

Az elsőfokú ítélet késedelmi kamat mértékére vonatkozó rendelkezése megváltoztatása és elsődlegesen évi 11%-os mértékű késedelmi kamat - míg másodlagosan a Ptk.301/A.§ szerinti mértékű késedelmi kamat megállapítása iránt a *III.r. felperes* terjesztett elő *fellebbezést*. Elsődleges kérelmét arra alapította, hogy a vállalkozási szerződés aláírásának napján a szerződésben kikötött Ptk.232.§ (2) bekezdése szerint a késedelmi kamat mértéke (az éves költségvetési törvényben meghatározott kamatmérték) 11% volt. Másodlagos kérelmét arra alapította, hogy a Ptk.685.§ c/ pontja alkalmazásával az alperes helyi önkormányzat a perbeli szerződést gazdálkodó tevékenységével összefüggésben kötötte. Emiatt a gazdálkodó szervezetekre irányadó késedelmi kamatmértéket kell alkalmazni.

A *II-III.r. felperes fellebbezési ellenkérelmében* az elsőfokú ítélet alperesi fellebbezéssel érintett rendelkezései helybenhagyását és az alperes másodfokú perköltségben marasztalását kérték. A fellebbezés pótmunkák díjára, alperesi elállás jogszerűségére és a felperes bankgarancia jogellenes lehívása miatti beszámítási kifogás előterjesztésével összefüggésben hivatkoztak az ítéletkorábbi hatályon kívül helyező végzésében foglaltakra. A késedelmes napok esetében kiemelték az egyesített szakvéleményt előterjesztő szakértők tárgyalási nyilatkozatát (173. szám), ahol a szakértők részletesen megindokolták a késedelemre, illetve a késedelmes napok számára vonatkozó véleményüket. Végül rámutattak, hogy a jogszabály nem zárja ki, hogy a fél a beszámítási kifogással szemben is beszámítási kifogást terjesszen elő.

Az alperes *fellebbezési ellenkérelmében* - elsődlegesen - a III. r. felperes részére megállapított késedelmi kamat elsőfokú ítéletből „mellőzését” kérte, míg - másodlagosan - az elsőfokú ítélet III.r. felperesi fellebbezéssel érintett rendelkezése helybenhagyását. Részben generálisan vitatta, hogy a III.r. felperes késedelmi kamat követelést érvényesíthetne a pótmunkadíj után. Ugyanis az I-II. r. felperes közötti, 2011. augusztus 10. napján kelt engedményezési szerződés melléklete az átruházott követelések között nem sorolta fel azok járulékait. Így a II. r. felperes sem ruházhatta át a vele kötött engedményezési szerződéssel a III. r. felperesre a késedelmi kamat követelést. Másrészt hivatkozott a vállalkozási szerződés 4.4. pontjára, amely fizetési késedelem esetére a Ptk. 232. § (2) bekezdése szerinti mértékű késedelmi kamatot rendelte alkalmazni. A késedelembe esés időpontjában (2005. június 18.) hatályos törvényszöveg szerint ezért a jegybanki alapkamattal egyező mértékű késedelmi kamat igényelhető. A Ptk. 301/A. § szerinti kamatmérték amiatt nem

alkalmazható, mert a kamat mértéke meghatározásánál elsődlegesen a felek szerződési kikötése az irányadó.

* * *

Az ítéletábra az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást azzal egészíti ki, hogy a fellebbezési eljárás során a III. r. felperes, valamint az ... Kft. bejelentette, hogy a III. r. felperes 2016. október 5. napján a perbeli teljes követelését - járulékokkal együtt, beleértve a jogalap nélküli bankgarancia lehívása miatti beszámítási igényt is - engedményezte az ... Kft. IV.r. felperesre mint jogutódra, és igazolta, hogy a jogutódlás tényéről értesítette az alperest. Az ítéletábra felhívására az alperes úgy nyilatkozott, hogy a III. r. felperes perből elbocsátásához nem járul hozzá. Az ítéletábra a 2017. február 28-án kelt Gf.II.../2017/2. szám alatti végzésével állapította meg a perbeli jogutódlást, és a per a II., III., és IV. r. felperes perben állása mellett folytatódott tovább.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok helytálló mérlegelésével megállapított tényállásból helyes jogkövetkeztetésre jutva kötelezte az alperest a félbemaradt vállalkozói mű pótmunkadíja megfizetésére. Részben tévesen határozta meg azonban a marasztalási összeg után járó késedelmi kamat mértékét.

Ezért az alperes fellebbezése alaptalan, míg a III.r. felperes fellebbezése alapos.

I.

A törvényszék a 2014. augusztus 14. napján kelt - utóbb jogerős - részítéletét követően (G..../2013/38. szám) fenntartott, 133.773.641.Ft pótmunkadíjra leszállított kereset elbírálásánál helytállóan indult ki abból, hogy a vállalkozási szerződés a jogszerűtlen alperesi elállás - így: az alperes felróható magatartása - miatt szűnt meg.

A 2005. június 16. napján kelt, 2005. június 20-án módosított alperesi elállás annak okaként a vállalkozó felperes szerződésszegésére hivatkozott. A képviselőtestületi határozatba foglalt elállási nyilatkozat a szerződésszegésre alapított elállás különös jogcímét nem jelölte meg, de a határozatból az a következtetés levonható volt, hogy a megrendelő alperes nem az általános megrendelői elállási jogát (Ptk.395.§ (1) bekezdés) kívánta gyakorolni. A Legfelsőbb Bíróság GK. 16. számú állásfoglalása a/ pontja szerint a megrendelő az elállás különös jogcímét később is jogszerűen közölheti. Az alperes utóbb az elállás közlését követően az elsőfokú peres eljárás során az elállás okaként a felperes késedelmére (Ptk.298.§ a/ pont), a felperes munkaterületről levonulására, a teljesítés megtagadására (Ptk.313.§) hivatkozott.

Annak megítélésénél, hogy az alperes a vállalkozói késedelemre az elállás okaként jogszerűen hivatkozott-e a Ptk.300.§ (1)-(2) bekezdése szabályaiból kellett kiindulni. Eszerint a jogosult a kötelezett késedelmére hivatkozva három esetben állhat el: fix szerződési határidő kikötése, póthatáridő kitűzése (Ptk.300.§ (2) bekezdés), illetve a teljesítéshez fűződő érdek megszűnése bizonyítása (Ptk.300.§ (1) bekezdés) eseteiben. A felek közötti vállalkozási szerződés fix határidőt nem tartalmazott, a megrendelő alperes pedig pótlólagos határidőt sem biztosított, mivel a 2005. április 28. napján kelt tervezet szerint a részben erre irányuló szerződésmódosítás nem jött létre.

Ezen túl az elsőfokú eljárás során az alperes azt sem bizonyította, hogy a felperessel kötött vállalkozási szerződés fenntartásához fűződő érdeke már nem állt fenn az elállási nyilatkozat

közlésekor. Valójában a rendelkezésre álló bizonyítékok (így: a ... 1/F/8. szám alatt csatolt szakvéleménye (36. oldal), valamint az eljárás első szakaszában kirendelt szakértők (szakértő 2, **L.J.** egyesített igazságügyi szakértői véleménye (G.../2006/69. szám 10., 40. oldal), **S.B.** és dr. **A.K.** szakértők egyesített szakvéleménye (G.../2013/156. szám 50-51. oldal) azt támasztják alá, hogy a termál- és élményfürdő építménye rövid időn belül, csekély vállalkozónak felróható késedelemmel befejezhető volt. A szerződésben elvállalt teljes műszaki tartalomból az elállás közlésekor 10%-kal kevesebb munkafázis volt hátra, úgy, hogy az utóbbiakhoz szükséges anyag jelentős részben az építési helyen volt. Az alperes által megbízott ... 2005. július 23. napján kelt szakértői véleményében 2005. április 21. napjáig 106 nap teljesítési késedelmet állapított meg, melyből a szakvélemény szerint a kivitelezőnek 11 nap késedelem róható fel. Az eljárás első szakaszában kirendelt szakértő 2, **L.J.** szakértők egyesített szakvéleménye szerint a 106 nap késedelemből a felperes érdekkörébe tartozóan 6 nap merült fel. (G.../2006/69. szám, 13. oldal) **S.** és dr. **A.** szakértők egyesített szakvéleménye szerint pedig a 90%-os készülségig 14 nap vállalkozónak felróható késedelem határozható meg. (G.../2013/156. szám 50. oldal) Ezen peradatokra figyelemmel az alperes az elállás okaként sikertelenül hivatkozott a vállalkozó olyan jelentős teljesítési késedelmére (Ptk.395.§ (3) bekezdés), amely miatt már nem állt érdekében a felperes által nyújtott szolgáltatás igénybevétele, a fürdő felperesi kivitelezése.

Az elállás okaként a teljesítés jogos ok nélküli megtagadására hivatkozásnál az alperes nem volt figyelemmel a felperes 2005. július 10. napján kelt alpereshez címzett levelére (1/F/6), melyben a felperes - a szerződésmódosításra ajánlatot téve - a munka folytatását helyezte kilátásba. Ebből az okiratból pedig nem következik a vállalkozó teljesítés megtagadására irányuló akarata. Valójában a szerződés teljesítését a jogszerűtlen alperesi elállás szakította meg, amely most már véglegesen nem tette lehetővé a felperesnek az építési munka folytatását. Így a jogszerűtlen alperesi elállás helyesen a teljesítés megrendelői megtagadásának (Ptk.313.§) minősült, mellyel ténylegesen az alperes szegte meg az építési szerződést. Ezekre figyelemmel az alperes a fellebbezésében kellő alap nélkül állította, hogy a szerződés meghíúsulása az I.r. felperes magatartására vezethető vissza.

II.

A pótmunkadíj megfizetésére irányuló kereset elbírálásánál a törvényszék helytállóan indult ki a felek közötti vállalkozási szerződés 12.1. pontja rendelkezéseiből. A szerződés 12.2. pontja azon kikötése alapján, amely szerint a megrendelő a pótmunka, tervmódosítás megrendelését a vállalkozó központjánál kezdeményezheti, helyesen utalt a törvényszék arra is, hogy a megrendelő alperesnek kellett kezdeményezni a 12.1. pont 2. mondata alapján a szerződés tárgyában meghatározottaktól lényegesen eltérő módosításra vonatkozó külön megállapodás megkötését. Ilyen külön megállapodás megkötésére ugyan nem került sor, azonban az alperes (illetve a nevében eljáró a műszaki ellenőri feladatokat ellátó ... Fürdő (SPA) Szolgáltató Zrt. - 1/F/8. sz. 6. oldal) több épületrészre, illetve szakágazatra kiterjedő jelentős számú pótmunkát rendelt meg a felperestől.

Átalánydíjas szerződés esetében a kikötött díjon felül csak a pótmunkák ellenértéke számolható el. A kialakult bírói gyakorlat szerint a pótmunka az építési szerződés megkötése után a megrendelő által pótlólag megrendelt munkákat, újfajta megrendelői igényeket jelent (a XXXII. számú Polgári Elvi Döntés b/ pontja), amely gyakran együtt jár az eredeti tervdokumentáció egyes részei, így a szakági kiviteli tervek módosításával is. A pótmunka így lényegében - külön írásbeli megállapodás nélkül is - az építési szerződés módosításának felel meg, amely az eredetileg vállalt műszaki tartalomhoz képest többlet, illetve megváltozott tartalom miatt a vállalkozói díj módosításával is együtt jár. (BDT 2007/1619) Mivel az egyesített szakvéleményekben (G.../2006/69, 27-33. oldal; G.../2013/156. szám 34. oldal) kimunkált pótmunka megrendelésekhez kifejezett díjmegállapodás

nem kapcsolódott, így úgy kellett tekinteni, hogy a felek ebben a körben ráutaló magatartással (Ptk.216.§ (1) bekezdés) a pótlólagos megrendelés idején és helyén ismert, irányadó és arányos piaci ár alkalmazását fogadták el. (BH 1995/107. szám, Györi Ítéltábla Pf.II..../2009/28. szám) Az egyesített szakvélemény (G..../2013/156. szám 10. oldal) csak azon pótmunkákat tartotta elszámolhatónak, amelyeket az alperes műszaki ellenőre leigazolt.

Az alperes azon fellebbezési álláspontja elfogadása esetén, mely szerint csak az írásbeli szerződéssel elrendelt pótmunkák díjára tarthat igényt a vállalkozó, azzal járna, hogy a közreműködője által elrendelt pótmunkák ellenértékével jogalap nélkül gazdagodna. (Ptk.361.§ (1) bekezdés) A kiegészített egyesített szakvélemény alapján így a törvényszék helytállóan kötelezte az alperest 133.763.641.Ft pótmunka díja megfizetésére.

III.

Az alperes fellebbezésében kifejtettekkel szemben az elsőfokú bíróság határozott helyesen a felperesnek róható késedelmes napok száma és a felperest terhelő késedelmi kötbér összege esetében is. A fent már kifejtettek szerint a perbeli építési szerződés nem a vállalkozó felperes felróható szerződésszegése (Ptk.246.§ (1) bekezdés), hanem az alperes szerződésszegése miatt hiúsult meg. A teljesítés későbbi meghiúsulása a korábban bekövetkezett késedelem időtartamára - amíg a teljesítés véglegesen meg nem hiúsult - a késedelmi kötbér felszámítását önmagában nem zárja ki. (EBH 2001/522, a Legfelsőbb Bíróság Pfv.X..../1998/3. szám, Pfv.VII..../2007/4. szám alatti határozatai) A késedelem megítéléséhez ugyanakkor nem az alperessel szerződött újabb vállalkozó teljesítésének határidejéig, hanem a meghiúsulás időpontjáig kell vizsgálni a vállalkozónak felróható késedelmes napok számát. Így nincs jelentősége, hogy az újabb kivitelezési szerződés szerint meddig (2005. október 30. napjáig) kellett a próbaüzemet követően a létesítményt átadni és eddig a napig mennyiben számítható a késedelmes napok száma.

Az elsőfokú bíróság ezért helyesen fogadta el a kiegészített egyesített szakvélemény (S. - dr. A. : G..../2013/156. szám) azon megállapítását, hogy a meghiúsulás időpontjáig 109 nap késedelem számítható, melyből a felperesnek 14 nap felróható. Az alperes fellebbezési megítélésével szemben a szakértők tárgyalási személyes meghallgatásuk során (173. tjk. 3.o.) kellően részletezték, hogy a késedelem mely okokra, tényekre vezethető vissza. Így a tervszolgáltatás késedelme miatt 25 nap, a gázszolgáltatás hiánya miatt 35 nap, az áttervezések miatt 13 nap, míg a pótmunkák miatt 22 napos késedelem merült fel az alperes terhére (együtt 95 nap); míg az I.r. felperesnek felróhatóan 14 nap.

IV.

A vállalkozási szerződés 9/3. pontja alapján a vállalkozó I.r. felperes a ... Bank Zrt-vel kötött (teljesítési) bankgarancia szerződést. A garantőr bank a 2003. december 19. napján kelt garancialevélben 213.114.706.Ft összegben vállalt teljesítést a vállalkozó helyett, amennyiben a vállalkozó a vállalkozási szerződésben megjelölt „teljesítési kötelezettségét a teljesítési idő alatt nem teljesítette”. Utóbb, a vállalkozási szerződés teljesítési határideje (2005. február 28.) lejártát követően az alperes kérelmére az I.r. felperes vállalkozó a garantőr bankkal további bankgarancia szerződést kötött. Ennek megfelelően 2005. április 7-én a bank egyrészt 54.102.183.Ft, másrészt 155.881.249.Ft erejéig vállalt az I.r. felperes helyett teljesítést, ha „a vállalkozó mulasztást követett el (...) a szerződés szerinti kötelezettségei teljesítése tekintetében”. (Az F/11 - F/12. szám alatt csatolt garancia nyilatkozatok) Az alperes mind a három garanciaszerződés alapján a garantált összegeket lehívta és a ... Bank 2005. június 28-án azok erejéig a vállalkozó I.r. felperes bankszámláját megterhelte. Az I.r. felperes felszámolása során a garantőr bank az utóbb nyújtott

54.102.183.Ft (garanciaszám: ... 19505) és 155.881.249.Ft (garanciaszám: ... 19506) teljesítési garanciából eredő követelését jelentette be hitelezői igényként. A garantőr bank követelése a vállalkozó I.r. felperessel szemben a felszámolási eljárás során 179.861.801.Ft erejéig térült meg. (178. szám)

Tekintve, hogy az alperes nem jogszerűen, hanem szerződésszegéssel állt el a vállalkozási szerződéstől, a bankgaranciák lehívására is szerződésszegéssel került sor. Emiatt a vállalkozó I.r. felperes a perben jogszerűen érvényesítette a bankgarancia jogellenes lehívása miatti anyagi jogi igényét.

A Ptk.296.§ (1) bekezdése szerint a beszámítás a kötelezettnek a jogosulthoz intézett olyan - *anyagi jogi* - nyilatkozata, amellyel bejelenti a jogosultnak, hogy a maga kötelezettségét nem teljesíti, viszont a jogosult vele szemben fennálló, egynemű, lejárt, azonos értékű tartozását nem követeli. A beszámításhoz fűződő joghatások beálltanak nem feltétele, hogy a jogosult a kötelezettel egyetértsen, avagy a beszámításról vele megállapodjon. (BH 2015/281) A beszámítás tehát a kötelezett jogosulttal szemben fennálló lejárt kötelezettségét megszünteti.

A beszámítási nyilatkozatot a kötelezett peren kívül, avagy a per során egyaránt megteheti. Az *eljárásjogban* az alperes ellenkövetelése (Pp.139.§), a beszámítható követelés érvényesíthető viszontkeresettel (Pp.147.§ (1) bekezdés), illetve védekezésként, beszámítási kifogással is. Az alperes eljárásjogi jogait gyakorolva rendelkezhet úgy, hogy a beszámítható követelését önálló viszontkeresetként, avagy csak a kereset erejéig előterjeszthető és a kereset elutasítását eredményező beszámítási kifogásként terjeszti elő.

Az ellenkövetelés eljárásjogi formájától (viszontkereset avagy beszámítási kifogás) függetlenül azonban - tiltó rendelkezés hiányában - a felperes nincs elzárva attól, hogy az ellenköveteléssel szemben további ellenkövetelést, újabb beszámítási kifogást („kontra” beszámítási kifogást) terjesszen elő. Az alperes fellebbezési megítélésével szemben tehát a Pp. nem korlátozza a perbeli feleket abban, hogy a beszámítási kifogással szemben a perben újabb beszámítási nyilatkozatot tegyenek, beszámítási kifogásként érvényesítve a lejárt, egynemű követelésüket.

Erre figyelemmel a II.r. felperes a reá engedményezett 213.114.706.Ft bankgarancia jogellenes lehívása miatti követelését beszámíthatta az alperes beszámítási kifogásával érvényesített követelésekbe.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében foglaltakkal szemben a III.r. felperes helytállóan hivatkozott arra, hogy az I.r. ... Építőipari Kereskedelmi Rt. „fa” és a II.r. II.rendű felperes neve felperes között 2011. augusztus 10. napján létrejött engedményezési szerződéssel (7. szám) a perben érvényesített követelését ruházta át az engedményező. Az engedményezési szerződés 1. pontja szerint az I.r. felperes a peres követelését ruházta át, melybe az I.r. felperes által már korábban benyújtott keresetlevél szerint beletartozott a késedelmi kamatkövetelés is. Az I.r. felperes a kereseti követelése után 2005. július 18. napjától a kifizetés napjáig járó, elsődlegesen 11%-os mértékű, míg másodlagosan a Ptk.301/A.§-a szerinti mértékű késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Így annak, hogy az engedményezési szerződés mellékletében a szerződésben részes felek megjelölték az átruházott tőkekövetelés jogcímeit nem volt jelentősége. A II.r. felperes 2014. június 25-én a III.r. felperes ... Részvénytársaságra szintén a perben érvényesített követelését engedményezte annak járulékaival együtt, beleértve a jogalap nélküli bankgarancia lehívása miatti beszámítási igényt is. (62. szám)

V.

A 2003. október 30. napján kelt vállalkozási szerződés 4.4. pontjában az ügyletkötő felek meghatározták a megrendelő alperes fizetési késedelme esetén az őt terhelő késedelmi kamat mértékét. Úgy rendelkeztek, hogy a fizetési késedelem következményeként az alperest a Ptk. korabeli ügyleti kamat mértékére vonatkozó szabálya, a Ptk.232.§ (2) bekezdése szerinti mértékű kamat terheli késedelmi kamatként. A szerződéskötéskor hatályos Ptk.232.§ (2) bekezdése úgy rendelkezett, hogy a kamat mértéke - ha jogszabály kivételt nem tesz, vagy a felek másként nem állapodnak meg - az évi költségvetési törvényben meghatározott kamatmérték.

A 2004. évi költségvetési törvényben a kamat mértéke 11% volt. (A 2003. évi CXVI. törvény 129.§ a/ pont) A 2002. évi XXXVI. törvény - 2004. május 1-i hatállyal - a Ptk.232.§ (2) bekezdését úgy módosította, hogy „a kamat mértéke - ha jogszabály kivételt nem tesz - megegyezik a jegybanki alapkamattal. A fizetendő kamat számításakor az érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat irányadó az adott naptári félév teljes idejére”. Ezt a módosított törvényi szabályt azonban a 2002. évi XXXVI. törvény 28.§ (4) bekezdése szerint csak a hatályba lépést követően kötött szerződésekre kell alkalmazni, márpedig a perbeli felek a vállalkozási szerződést 2004. május 1. napját megelőzően kötötték meg.

A vállalkozási szerződésben a jelen esetben kikötött késedelmi kamat mértékére vonatkozó törvényi szabály, a Ptk.232.§ (2) bekezdése említett változó rendelkezéseit értelmezve a Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiuma kollégiumi véleményt alkotott. Eszerint a 2002. évi XXXVI. törvény hatályba lépését megelőzően kötött szerződésekből eredő és 2004. május 1. napját követően esedékessé váló kamatkövetelésekre változatlanul a Ptk. módosítás előtti 232.§ (2) bekezdése az irányadó, azaz a kamat mértékére az évi költségvetési törvényben meghatározott kamatmértéket kell alkalmazni a szerződésből eredő pénztartozások teljesítéséig. (A Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiumának véleménye a Ptk. kamatszabályait módosító törvény értelmezéséről és alkalmazásáról, közzétéve a BH 2005. évi 3. számában; azonosan a Csongrád Megyei Bíróság Polgári-Gazdasági-Közigazgatási Kollégiuma 1/2005. (I.7.) számú kollégiumi véleménye a „törvényes” kamat mértékéről 1. pontja)

Emiatt a III.r. felperes jogszerűen az alperest terhelő marasztalási összeg után - az alapos fellebbezése szerint - nem a törvényszék ítéletében meghatározott, a jegybanki alapkamattal egyező mértékű, hanem 11%-os mértékű késedelmi kamatra tarthat igényt a kifizetés napjáig.

Az ugyan nem kétséges, hogy az alperes a termál- és élményfürdő építési munkái kivitelezésére irányuló vállalkozási szerződést a saját vagyonával való önálló gazdálkodása körében (BH 1996/484) kötötte meg, így a szerződésre a Ptk.685.§ c/ pontja szerint - általában - a Ptk. gazdálkodó szervezetre vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni. Azonban a felek szerződésükben - a már említettek szerint - az alperes által fizetendő késedelmi kamat mértékét a Ptk.232.§ (2) bekezdésében rögzített kamat-mértékben határozták meg és a szerződésükben nem tértek ki arra, hogy a gazdálkodó szervezetek között irányadó - egyébként: csak 2004. május 1. napjától hatályos - késedelmi kamatfizetési rendelkezéseket kívánják alkalmazni. Erre figyelemmel a III.r. felperes másodlagos fellebbezési kérelme nem volt alapos.

Ezekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú ítéletet a per főtárgya és az elsőfokú perköltség tekintetében helybenhagyta, míg a késedelmi kamatok tekintetében részben megváltoztatta akként, hogy az alperes 2005. július 18. napjától a kifizetés napjáig évi 11%-os késedelmi kamat fizetésére köteles.

A másodfokú eljárás során a III.r. felperes, valamint az ... Kft. IV.r. felperes közötti engedményezéssel a perben érvényesített követelés anyagi jogi jogosultja a IV.r. felperes lett. (Ptk.328.§ (1) bekezdés, 329.§ (1) bekezdés) Ezért a marasztalási összeget az alperes a IV.r. felperes részére köteles teljesíteni.

Az alperes fellebbezése nem vezetett eredményre, míg a III.r. felperes fellebbezése alapos volt. Ezért az alperes a Pp.78.§ (1) bekezdése alapján viselni köteles a másodfokú eljárásban felmerült felperesi perköltséget.

A perbeli követelés IV.r. felperesre engedményezésekor az alperes nem járult hozzá a III.r. felperes perből elbocsátásához. Ezért a III.r. felperes a perbeli jogutódlás megállapítását követően is a IV.r. felperes pertársaként vett részt a perben. (Pp.62.§ (4) bekezdés) Erre figyelemmel az alperes nemcsak a IV.r. felperes, hanem a III.r. felperes másodfokú perköltségét is viselni köteles. (A Pp.83.§ (3) bekezdése alapján megfelelően alkalmazandó Pp.83.§ (1) bekezdés)

A III.r. felperes a fellebbezésén 2.500.000.Ft illetéket rótt le, míg az ítélet tábla a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2), (5)-(6) bekezdései alapján a felperesek jogi képviselőjével a másodfokú eljárásban felmerült ügyvédi munkadíjat az áfával növelt 1.270.000.Ft-ban határozta meg. Az együtt 3.770.000.Ft másodfokú perköltséget az alperes az egyetemlegesen jogosult III-IV.r. felperesnek köteles megfizetni.

Az alperes az Itv.5.§ (1) bekezdése alapján személyes illetékmentességet élvez, így a fellebbezésén le nem rótt illetéket a Magyar Állam viseli.

G y ő r , 2017. május 17.

Dr. Szalai György sk. a
tanács elnöke

Dr. Ferenczy Tamás sk.
előadó bíró

Dr. Bajnok István sk. bíró

A kiadmány hitelül
kiadó: